

**T.C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
EĞİTİM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
(Program Geliştirme Daire Başkanlığı)**

DÎNÎ MÛSİKÎ PROGRAMI

**Ankara
2015**

Bu programın uygulanması,
Başkanlık Makamının 02.09.2015 tarihli ve E.16973 sayılı onayı ile
uygun görülmüştür.

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ.....	5
II. PROGRAMIN HEDEFİ.....	8
III. UYGULAMA ESASLARI.....	8
IV. DERSLER VE KREDİLERİ TABLOSU	9
1. DİNÎ MÛSİKÎ TARİHİ (24 Saat)	10
2. MÛSİKÎ NAZARİYATI (396 Saat).....	12
3. REPERTUAR (MEŞK) (144 Saat)	14
4. DİNÎ MÛSİKÎ EDEBİYATI (72 Saat)	16
5. UYGULAMALAR (228 Saat)	17

DİNÎ MÛSİKÎ PROGRAMI

I. GİRİŞ

Medeniyetimizin en büyük hazinelerinden biri olan Mûsikî, makam, enstrüman ve söz unsurlarıyla özel bir mevkîye sâhiptir. Cami mûsikîsi ise, dinî hayatımızda çok önemli yeri olan Kur'an-ı Kerim, ezan, salâ, kâmet, tesbih duaları, temcid, münâcât, mihrâbiye, tekbir, salâvât, ilâhiler, kasîde, mevlid gibi formlardan meydana gelmektedir. Mûsikîmizin bu formlarının dinleyeni etkilemesi, onlarda derunî bazı değişiklikler meydana getirmesi ve ruh iklimlerine olumlu katkı yapması önem arz etmektedir. Hz. Peygamber'in Kur'an'ın sesle güzelleştirilmesi gerektiğini ifade etmesi ve başkalarından Kur'an dinlemeyi tercih etmesi, güzel sesle ruhları lâhûtî aleme yönlendirmenin önemini ortaya koymaktadır.

Ezan, irticâlen okunduğu için makamlarda belli ses sahasında gezinilmesine rağmen her okunuşta farklı süslemeler, nağmeler ve güzellikler ortaya çıkar. Ezanı her makamda okumak mümkün olsa bile, Sabâ, Uşşâk, Rast, Segâh-Hüzzam, Hicâz, gibi (temel) makamlarda okumak gelenek haline gelmiştir. Mûsikî geleneğimizde vakitlerin, insan ruhu üzerindeki etkisi düşünülerek, hangi vakitte hangi makamın etkili olduğu belirlenmiş, beş vakit için farklı makam tertipleri düzenlenmiştir. Dolayısıyla, namaz için camide ezan okumak da özel bir maharet ve çalışma gerektirir.

Dede Efendi'nin özlü tanımıyla, Mûsikî, derûnî coşkuları güzel nağmelerle aksettiren, ölçülü sesler vasıtasıyla dinleyicide estetik bir tesir ve heyecan oluşturan, insanlığın ahlâkını arındıran bir ses ilmidir. Dolayısıyla okunduğunda ilâhî zevkleri, manevî coşkuları harekete geçiren Kur'an-ı Kerim'in, ezanın, mevlidin, ilâhî ve kasidelerin güzel nağmelerle ve belli kurallara uyularak okunması elzemdir.

Dinî mûsikîmizin formları "Cami Mûsikîsi" ve "Tekke (Tasavvuf) Mûsikîsi" olmak üzere iki gurupta incelenir. Türk Din Mûsikîsi'nde önemli bir yeri olan cami mûsikîsi, camilerde ibadet esnasında, öncesinde ve sonrasında icra edilir. Bir veya birkaç müezzinin ve imamın bazen de cemaatin katılımıyla gerçekleşir. Dua niteliğinde olan cami mûsikîsi, İslam'ın ilk devirlerinden itibaren tabii bir gelişme göstermiştir.

İslam medeniyetinde, Kindî (801-873), Fârâbî (873-950) ve İbn-i Sînâ (980-1037) gibi İslâm bilginlerinin mûsikîmizin temellerini oluşturdukları bilinmektedir. Geleneksel Mûsikîmiz ile ilgili nazariyata dayanan eldeki ilk veriler bizi Fârâbî (873-950) dönemine kadar götürmektedir. Fârâbî'nin, Orta Asya coğrafyası kültürel birikimini özümseyerek, dönemin uluslararası bilim dili Arapça ile birçok başka eserinin yanı sıra, mûsikî nazariyâtını

konu edinen; “*Kitâbü Mûsiki’l-Kebîr*” adlı bir edvârı (makamları anlatan mûsikî teorisi) bulunmaktadır.

Fârâbî’yi izleyen birkaç yüzyıl içinde elimize ulaşan İhvânü’s-Sâfâ risâleleri, İbn Sînâ’nın (980-1037) *Kitabü’ş-Şifa* isimli eseri ve mûsikî üzerine yazıları, Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî’nin (1207-1273) tasavvuf mûsikîsine yeni bir yön veriş, Safiyüddin Urmevî’nin (1216-1294) ses perdelerini, makamları ve ikâları (ritimleri) açıklayan “*Kitâbü’l-Edvâr*”ı, mûsikî ilmi üzerine Kutbeddîn Şirâzî’nin (1236-1311) çalışmaları ve “*Câmiu’l-Elhân*”, “*Telhîs-i Camii’l-Elhân*”, “*Kenzü’l-Elhan*”, “*Zübdetü’l-Elhân*”, “*Şerhu Kitâbi’l Edvâr*”, “*Makâsidü’l-Elhân*”, “*Fevâid-i Âşere*”, “*Zikrû’l-Makâm ve Usûlühâ*” gibi çeşitli nazarî eserleriyle tanınan Abdulkâdir Merâgî’nin (1360-1435) varlığı göze çarpmaktadır.

XIV. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti’nde, II. Murat’a (1404-1451) sunmuş olduğu “*Edvâr-ı Mûsikî*”siyle bilinen Hızır b. Abdullah’ın; bu edvârı aynı yıllarda Türkçe’ye çeviren Amasyalı Şükrullah’ın (1388-1464) ve II. Murad’a ithâfen yazdığı *Muradnâme*’sinde mûsikî ilmine bölüm ayırmış olan Bedr-i Dilşâd’ın isimleri görülmektedir. Yine o dönemde yazıldığı bilinen nazarî eserler arasında, Bedr-i Dilşâd’a ait “*Nekâvetü’l Edvar*”, Merâgî’nin oğlu Abdülaziz Çelebi’ye ait bir başka “*Nekâvetü’l Edvâr*” ve Fethullah Şirvânî’nin edvârı bilinmektedir.

XV. yüzyılın sonlarına doğru, II. Bâyezid’in oğullarından Şehzâde Korkut ve Ahmet de, o dönemin seçkin mûsikîşinasları olarak göze çarpmaktadırlar. Şehzâde Korkut’a hocalık etmiş olan Zeynel Abidin ise, XVI. yüzyılın başında tanınmış isimlerdendir.

XVI. yüzyılda, tasavvuf mûsikîsinin konservatuarları olarak adlandırabileceğimiz mevlevîhânelerin, Devlet-i Âl-i Osmânî’nin dört bir köşesine yayılmış ve kökleşmiş oldukları görülmekte, görkemli şenliklerde ve törenlerde, büyük çapta mûsikî fasılları tertiplendiği anlaşılmaktadır. Bu dönemde tanınmış bir mûsikîşinas, “*Şevknâme*” adlı eseri ile bilinen Abdül Ali Efendi’dır”.

Sonraki dönemlerde, dînî mûsikî eserleriyle, Hatip Zâkirî Hasan Efendi (1545-1623), bestekârlığıyla Gâzî Giray Bora Han (1554-1607) ve II. Selim’e (1524-1574) sunduğu “*Saznâme*” ile Durak Ağa (ö. 1566), bestekâr Mevlevî Yusuf Dede (ö. 1670), Hâfiz Post (1630-1694), Buhûrizâde İtrî (1640-1712), Derviş Ali Şir-ü Ganî, Hatipzâde Osman Çelebi gibi mûsikîşinaslar dikkatimizi çekmektedirler.

Lâle devrinde ise, Beyoğlu Kulekapı Galata Mevlevîhânesi Şeyhi Nâyî Osman Dede (1652-1730) XIX. yüzyılın başlarında mûsikîşinas Hâfiz Şeydâ Abdürrahim Dede (ö. 1799), Nâyî Osman Dede’nin torunları ve Mevlevî bestekârlar Ali Nutkî Dede (1762-1804), Abdülbâkî Nâsır Dede (1765-1821) ve Abdürrahim Künhî Dede (1769-1831) mûsikîşinas

padişah III. Selim (1761-1808), tanbûrî mûsikîşinas Nûman Ağa (1750-1834), ünlü bestekâr Hammâmizâde İsmâil Dede Efendi (1778-1846), Enderun mûsikîşinaslarından Kemânî Rıza Efendi (1780-1852) ve mûsikîşinas padişah II. Mahmud (1785-1839) gibi değerli mûsikî adamları yer almaktadır.

XX. yüzyılın başından ortalarına kadar ûdî bestekâr Ali Rıfat Çağatay (1867-1935), Zekâî Dede'nin bestekâr oğlu Ahmet Irsoy (1869-1943), bestekâr Râkım Erkutlu (1872-1948), bestekâr Abdülkâdir Töre (1873-1946), bestekâr Hüseyin Saadettin Arel (1880-1955), hâfiz bestekâr Saadettin Kaynak (1895-1961), bestekâr Münir Nûrettin Selçuk (1899-1981) göze çarpmaktadır. 1922 yılında kurulan Terakkî-i Mûsikî Mektebinde pek çok mûsikîşinas görev yapmıştır. Bundan bir müddet sonra kurulan Dâru Feyzi'l-Mûsikî daha sonra Üsküdar Mûsikî Cemiyeti'ne dönüştürülmüştür.

Yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız ve asırların birikiminden süzülerek gelen büyük dinî mûsikî geleneği maalesef Cumhuriyet döneminde nisyana terk edilmiştir. Mûsikîmizin temeli dinî mûsikîye dayanmasına rağmen Cumhuriyet döneminde cami ve tekke dışına çıkarılarak sahnelerde birer eğlence metâi haline gelmiştir. Bu kadar zengin bir mûsikî hazinesinin sadece Üsküdar Mûsikî Cemiyetine hapsedilmesi, orada ise artık neredeyse sahnelere müzisyen yetiştirilmeye başlanması dinî mûsikîmizde gelinen noktayı ortaya koymaktadır.

Cumhuriyet döneminde dinî mûsikî alanında yetişenler yeteneklerinin ya da mûsikî kulağına sahip olmalarının sağlamış olduğu avantajı kullanarak şahsi gayretleriyle bir yere kadar gelebilmişlerdir. Ancak bunların sayısı bir elin parmaklarını geçmemektedir. Yeni İtrîler, Dede Efendiler yetiştirmek idealdir, ama hiç olmazsa bunların eserlerini çözüp dinî mûsikî alanını zenginleştirecek mûsikîşinasların yetiştirilmesi zaruret arz etmektedir.

Gelişen olumsuz şartlar sebebiyle Başkanlığımız bünyesinde görev yapan personelimizin dinî mûsikî altyapısı oldukça zayıf bir noktadadır. Özel gayretleriyle kendisini geliştirebilenlerin dışında kalanların birikimleri, İmam-Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültelerinde bir dönem ve haftada 2 saat seçmeli dinî mûsikî dersinde öğretilen 10-15 ilahiden ibarettir. Halbuki tarihimizden gelen mûsikî geleneğimizin ihya edilerek din hizmetlerinde bundan faydalanılması, bunun için de mazinin zenginliğinin hâle taşınıp istikbale intikal ettirilmesi gerekmektedir. Bunun yerine getirilmesinde en büyük görev şüphesiz Diyanet İşleri Başkanlığı'na düşmektedir.

Mûsikî hazinesinin tanıtılması, öğrenilmesi ve icra edilmesinin sağlanması için Başkanlıkça uygun görülen mekânlarda uygulanmak üzere Dinî Mûsikî Gelişim Programı'nın gerekli olduğunu düşünerek böyle bir çalışma başlattık.

II. PROGRAMIN HEDEFİ

Başkanlığımızca düzenlenen hizmet içi eğitim kurslarının hedeflerinden biri de, ihtiyaç duyulan alanlarda daha etkin ve yaygın hizmet verebilmek amacıyla personeli yetiştirmektir.

Dinî Mûsikî Gelişim Programı, cami içi ve cami dışında gerçekleştirilen bir takım dinî, sosyal-kültürel toplantı ve etkinliklerde ihtiyaç duyulan mûsikî formlarını yerine getirebilme kapasite ve kabiliyetine sahip, bu doğrultuda grup oluşturma ve ekip çalışması yapabilen, toplum huzurunda birtakım dinî törenleri icra ve idare edebilme cesaret ve girişkenliği olan personel yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Bu çerçevede kursiyerlerin;

1. İmam-hatiplik ve müezzinliğin din hizmetlerindeki önemini kavrayan,
2. Ses eğitimi bilgi ve becerisine sahip,
3. Kur'an-ı Kerim, ezan, salâ, kâmet, tesbih duaları, temcid, münâcât, mihrâbiye, tekbir, salâvât, ilâhiler, kasîde, mevlid gibi dinî mûsikî formlarını teorik ve uygulamalı olarak icra edebilen, bunları öğretme yöntem ve teknikleri ile öğrenme-öğretme sürecine aktif katılabilen, yapılan yaygın hataları tespit edebilen ve bunları düzeltme yöntem ve tekniklerini öğrenebilen bir personel olarak yetişmeleri hedeflenmektedir.

III. UYGULAMA ESASLARI

1. Program üç dönemden, her dönem de üç aydan olmak üzere toplam 864 krediden oluşmaktadır.
2. Öğrenme-öğretme sürecinde, bu öğretim programının dinî mûsikî alanını geliştirme eğitimi olduğu göz önünde bulundurulmalı ve öğretim programıyla hedeflenen temel bilgi ve becerilerin elde edilmesine çalışılmalıdır.
3. Öğrenme-öğretme sürecinde teorik bilgiler uygulamayla bütünleştirilerek verilmelidir. Bu nedenle, düzenlenecek eğitimlere alınacak kursiyer sayısının uygulamalı eğitime imkân verecek sayıda olmasına dikkat edilmelidir.
4. Öğrenme-öğretme sürecinde kursiyerlerin ferdi yetenekleri ve ihtiyaçlarının farklı olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Düzenlenen eğitim programında görsel ve işitsel araçların kullanılması ilgili alandaki becerilerin geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle, gerekli öğretim materyallerinin öğrenme-öğretme sürecinde kullanılması sağlanmalıdır.
6. Eğitim görevlisi, dersin yapısına uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanmalıdır.

IV. DERSLER VE KREDİLERİ TABLOSU

ÖĞRENİM ALANLARI	1. DÖNEM (3 Ay)	2. DÖNEM (3 Ay)	3. DÖNEM (3 Ay)	TOPLAM KREDİ
DİNİ MÛSİKÎ TARİHİ	Türk Din Mûsikîsi (Tarih ve Formlar) 2x12=24	-----	-----	24 Saat
MÛSİKÎ NAZARİYATI	Ses Eğitimi-I 2x12=24	Ses Eğitimi-II 2x12=24	Ses Eğitimi-III 2x12=24	396 Saat
	Türk Mûsikîsi Nazariyatı-I 5x12=60	Türk Mûsikîsi Nazariyatı-II 5x12=60	Türk Mûsikîsi Nazariyatı-III 5x12=60	
	Solfej-I 4x12=48	Solfej-II 4x12=48	Solfej-III 4x12=48	
REPERTUVAR	Meşk-I 4x12=48	Meşk-II 4x12=48	Meşk-III 4x12=48	144 Saat
DİNİ MÛSİKÎ EDEBİYATI	Dînî Mûsikî Formlarının Güfte İncelemesi 2x12=24	Divan Okumaları-I 2x12=24	Divan Okumaları-II 2x12=24	72 Saat
UYGULAMALAR	Uygulamalı Dînî Mûsikî-I 5x12=60	Uygulamalı Dînî Mûsikî-II 7x12=84	Uygulamalı Dînî Mûsikî-III 7x12=84	228 Saat
HAFTALIK DERS SAATİ	Haftada 24 Saat	Haftada 24 Saat	Haftada 24 Saat	
DÖNEM TOPLAMI	288 Saat	288 Saat	288 Saat	864 Saat

1. DİNÎ MÛSİKÎ TARİHİ (24 Saat)

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
2 x12	TÜRK DİN MÛSİKÎSİ (TARİH VE FORMLAR) A. İLK DÖNEM İSLAM DÜNYASI MÛSİKÎ ÇALIŞMALARI 1. Mûsikînin Dindeki Yeri 2. Hz. Peygamber Döneminde Mûsikî 3. İslam Öncesi Mûsikî Kaynakları 4. İslam Sonrası Mûsikî 5. Yakub bin İshak el-Kindi 6. el-Farabi 7. Safiyuddin Urmevi 8. İbn Sina	1. el-Fârâbî, Ebû Nasr Muhammed b. Tahrân b. Uzluğ (ö. 339/950), Kitâbü'l-Mûsîka'l-Kebîr (tah. Gattas Abdümelik el-Haşebe-Ahmed Mahmud el-Hıfni), Kahire, 1967. 2. Uygun, Nuri, Safiyüddin Abdülmümin Urmevî, Kitâbü'l-Edvâr, İstanbul, 1999. 3. Turabi, Ahmet Hakkı, el-Kindî'nin Mûsikî Risâleleri (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1996.	Dersin ana kaynakları ilk dönem müelliflerinden Kindi, Farabi, Safiyuddin ve İbn Sina'nın mûsikîye dair kaleme aldıkları eserler olup; diğer kaynaklarla desteklenerek işlenecek; günümüz Türk Mûsikîsine etkileri değerlendirilecektir.
	B. TÜRK İSLAM DÜNYASINDA MÛSİKÎ ÇALIŞMALARI 1. 9-13 y.y. Mûsikî Çalışmaları 2. 14-21 y.y. Mûsikî Çalışmaları	1. Farmer, Henry George, Historical Facts for the Arabian Musical Influence, New York 1970. 2. Turabi, Ahmet Hakkı, İbn Sînâ Mûsikî, İstanbul 2004. 3. el-Fârâbî, Ebû Nasr Muhammed b. Tahrân b. Uzluğ (ö. 339/950), Kitâbü'l-Mûsîka'l-Kebîr (tah. Gattas Abdümelik el-Haşebe-Ahmed Mahmud el-Hıfni), Kahire 1967. 4. Abdülkâdir Merâgî, Şerhu'l-Edvâr, Nuruosmaniye Ktp., nr. 3651. 5. Özcan, Nuri, "Abdülkâdir-i Merâgî", DİA, I (İstanbul 1988), s. 242-244. 6. Kantemir, Dimitrius, Kitâbu İlmi'l-Mûsikî alâ Vechi'l-Hurûfât (haz. Yalçın Tura), I-II, İstanbul 2001.	İlimler, tarihi bilgilerin pekiştirilmesiyle ayrı önem kazanırlar. Diğer ilimlerde de olduğu gibi, mûsikî eğitiminde de tarihi bilinmeden ne nazariyatı ne de icraatı sağlıklı bir şekilde işlenebilir. Bu derste ilk asırdan itibaren varlığı kabul edilen mûsikînin Türk İslam dünyasında ilim medeniyeti çerçevesinde nasıl ele alındığı incelenir.

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
	<p>C. DİNÎ MÛSİKÎ FORMLARI</p> <p>Cami, Tekke ve Ortak Kullanılan Formlar,</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Türk Din Mûsikîsinde Formların Tasnifi 2. Formların Genel Özellikleri 3. Cami Mûsikîsi Formlarına Giriş <ol style="list-style-type: none"> 3.1 İlahi ve Naat Formu 3.2 Ezan ve Kaamet Formu 3.3 Salat Formu 3.4 Temcid Formu 3.5 Mûnacaat Formu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dr. Suphi Ezgi, Ameli ve Nazari Türk Mûsikîsi. 2. S. Nûzhet Ergun, Türk Mûsikîsi Antolojisi. 3. Halil Can, Dinî Mûsiki Notları. 4. Nuri Özcan, Dinî Mûsiki Notları. 5. Yılmaz Öztuna, Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi. 6. Mûsikî ile ilgili DİA md. 	<p>Dinî mûsikînin Türk Mûsikîsi'ndeki yeri ve önemi belirtildikten sonra, Türk Mûsikîsi'nin doğumundan başlayıp gelişme ve olgunlaşma süreçleri ayrı ayrı ele alınarak incelenmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Derslerin içeriği aşağıdaki gibidir.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Türk Din Mûsikîsinde formaların tasnifi 2. Formların genel Özellikleri 3. Cami Mûsikîsi formlarına giriş 4. İlahi ve Naat formunun incelenmesi 5. Ezan ve Kaamet formunun incelenmesi 6. Salat formunun incelenmesi 7. Temcid ve Mûnacaat formunun incelenmesi 8. Mevlid formunun incelenmesi 9. Tevşih ve Tekbir formunun incelenmesi 10. Miraciye formunun incelenmesi 11. Tasavvuf Mûsikîsi formalarının ortak özellikleri 12. Durak formunun incelenmesi 13. Nefes ve Şugul formunun incelenmesi 14. Mersiye formunun incelenmesi

2. MÛSİKÎ NAZARİYATI (396 Saat)

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
2 x12	SES EĞİTİMİ-I-II-III 1. Şan Eğitimi 2. Diyafram Çalışması 3. Nefes Egzersizleri 4. Bireysel Okuma 5. Toplu Okuma		
5 x12	TÜRK MÛSİKÎSİ NAZARİYATI-I 1. Nota İşaretleri 2. Birlik ve İkilik Notalar 3. Dörtlük, Sekizlik, Onaltılık ve Otuzikilik 4. Sus İşaretleri 5. Ritmik Nota Okuyuşları (Bona) 6. Bona	1. Egüz, Saip, Toplu Ses Eğitimi I. 2. Özkan, İsmail Hakkı, Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri, İstanbul 2000. 3. Sun, Muammer, Solfej I, Sun Yayınları, Ankara 2006. 4. Tabakoğlu, Vicdan, Bona, Kıvılcım Yayınları, Ankara 2000.	Türk Mûsikîsi nazariyatı, solfeji ve repertuarının işleneceği bu dersler sesli arşiv ve bizzat icra ile desteklenecektir.
4 x 12	SOLFEJ-I-II-III 1. Bona 2. Tek Ses Çalışması 3. Çift Ses Çalışması 4. Ritim Çalışması 5. Ezgi Çalışması 6. Solfej Okuma		

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
5 x12	TÜRK MÜSİKİSİ NAZARİYATI-II 1. Basit Makamlar 2. Rast Makamı 3. Çargâh Makamı 4. Buselik Çalışması 5. Kürdi Makamı 6. Neva Makamı 7. Uşşak Makamı 8. Basit Suznak Makamı 9. Şed Makamlar 10. Sultaniyegâh Makamı 11. Nihavend Makamı 12. Ruhnüvaz Makamı	1. Kutluğ, Yakup Fikret, Türk Müsıkisinde Makamlar, İstanbul 2000. 2. Hâşim Bey, Müsıkî Mecmuası, İstanbul 1280. 3. Ezgi, Suphi, Nazari ve Ameli Türk Müsıkîsi, Milli Mecmua Matbaası, İstanbul 1933. 4. Özkan, İsmail Hakkı, Türk Müsıkîsi Nazariyatı ve Usûlleri, İstanbul 2000. 5. Karadeniz, Ekrem, Türk Müsıkîsinin Nazariye ve Esasları, İş Bankası Yayınları, İstanbul 1965. 6. Nasır Abdülbaki Dede, Tetkik ü Tahkik, Pan Yayıncılık, İstanbul 2006.	Türk müsıkîsi makamları, usulleri tanıtılıp, Türk Müsıkîsi solfejinin geliştirilmesi durulacaktır.
5 x12	TÜRK MÜSİKİSİ NAZARİYATI-III 1. Mahur Makamı 2. Acemaşiran Makamı 3. Şedaraban Makamı 4. Mürekkep Makamlar 5. Rast Kararlılar 6. Dügâh Kararlılar 7. Segâh Kararlılar 8. Irak Kararlılar 9. Hüseyinşiran Kararlılar 10. Yegâh Kararlılar		

3. REPERTUAR (MEŞK) (144 Saat)

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
4 x12	MEŞK-I 1. Saba Makamı 2. Uşşak Makamı 3. Rast Makamı 4. Segah Makamı 5. Hicaz Makamı 6. Şehnaz Makamı 7. Nihavent Makamı 8. Buselik Makamlarından 2-7 Zamanlıya Kadar Usuller	1. Heper, Sadettin, Mevlevi Ayinleri. 2. Ergen, Aytaç, Türk Müziği Nota Programı TRT Müzik Arşivi. 3. Özkan, İsmail Hakkı, Türk Müsıkîsi Nazariyatı ve Usûlleri. 4. Çakar, Ş. Şeref, Türk Müsıkîsinde Usül, MEB Yayınları, İstanbul 1996.	1. Türk müsikîsi eserlerinin icrası 2. Eserler üzerinde makam analizi yapılması 3. Eserlerin solfejinin yapılması 4. Toplu icra
4 x12	MEŞK-II 1. Çargah Makamı 2. Ferahfez Makamı 3. Kürdi Makamı 4. Hüseyini Makamı 5. Suzinak Makamı 6. Pençgah Makamı 7. Sultaniyegâh Makamı 8. Şedaraban Makamlarından 8-10 Zamanlıya Kadar Usuller 9. Isfahan Makamı 10. Evic Makamı 11. Acemaşiran Makamı 12. Mahur Makamı	1. Heper, Sadettin, Mevlevi Ayinleri. 2. Ergen, Aytaç, Türk Müziği Nota Programı TRT Müzik Arşivi. 3. Özkan, İsmail Hakkı, Türk Müsıkîsi Nazariyatı ve Usûlleri. 4. Çakar, Ş. Şeref, Türk Müsıkîsinde Usül, MEB Yayınları, İstanbul 1996.	Bahsedilen makamlara ait eserlerin icrası yapılacaktır. Ayrıca bu eserlerin bestelendikleri 8-10 zamanlı usuller vurulacaktır.

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
4 x12	MEŞK-III 1. Hüzam Makamı 2. Karciğar Makamı 3. Neva Makamı 4. Muhayyer Makamlarından 8-15 Zamanlıya Kadar Usuller 5. Bestenigar Makamı 6. Acem Makamı 7. Hicazkar Makamı 8. Neveser Makamı 9. Sûzidil Makamı 10. Şehnazbuselik Makamı 11. Bayati Makamı 12. Kürdilihicazkâr Makamı	1. Heper, Sadettin, Mevlevi Ayinleri. 2. Ergen, Aytaç, Türk Müziği Nota Programı TRT Müzik Arşivi. 3. Özkan, İsmail Hakkı, Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri. 4. Çakar, Ş. Şeref, Türk Mûsikîsinde Usûl, MEB Yayınları, İstanbul 1996.	Eser icraları, usuller vurularak yapılacaktır.

4. DİNÎ MÛSİKÎ EDEBİYATI (72 Saat)

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
2 x12	DİNÎ MÛSİKÎ FORMLARININ GÜFTE İNCELEMESİ <ol style="list-style-type: none">1. Mısri Divanı2. Fuzuli Divanı3. Hüdâyî Divanı4. Eşrefoğlu Rumi Divanı5. Osmanlı Türkçesi	<ol style="list-style-type: none">1. Niyazî-i Mısri Dîvânı.2. Eşrefoğlu Rûmi Dîvânı.3. Fuzûlî Dîvânı.4. Osmanlı Türkçesine Giriş.	<p>Bu derste ilahi, naat, mersiye, tevşih formlarında bestelenmiş eserlerin güftelerinin Osmanlıca kaynaklardan incelenmesi amaçlanmakta ve özellikle şair Eşrefoğlu'nun ve Niyazi Mısri'nin divanları, tasavvufî ritüeller, yazı ve dil karakteri yönünden incelenerek Osmanlıca okutulacaktır.</p>
2 x12	DİVAN OKUMALARI-I-II <ol style="list-style-type: none">1. Mısri Divanı2. Fuzuli Divanı3. Eşrefoğlu Rumi Divanı	<ol style="list-style-type: none">1. Niyazi Mısri Divanı.2. Fuzûlî Divanı.3. Eşrefoğlu Rûmî Divanı.	<p>Divanlara ait güftelerin okumaları yapılacak ayrıca şiirlerin açıklamaları üzerinde durulacaktır. Bu divanlardaki bestelenmiş şiirler özellikle konu edileceklerdir.</p>

5. UYGULAMALAR (228 Saat)

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
5 x12 7 x12 7 x12	<p style="text-align: center;">UYGULAMALI DİNİ MÛSİKÎ I-II-III</p> <p>A. MAKAMLARIN KUR'AN VE MÜEZZİNLİK'TE UYGULANMASI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Rast Makamı2. Hicaz Makamı3. Uşşak Makamı4. Segâh Makamı5. Hüseyini Makamı6. Nihavend Makamı7. Mahur Makamı8. Saba Makamı9. Bestenigâr Makamı10. Dilkeşhaveran Makamı11. Hüzzam Makamı12. Müstear Makamı13. Şevkefza Makamı14. Şevkütarab Makamı15. Mahur Makamı16. Zavil Makamı17. Nikriz Makamı18. Pençgah Makamı	<ol style="list-style-type: none">1. Örnek Ses Kayıtları.2. Kalan Müzik Arşivi.3. Dinî Mûsiki Ses Kayıtları (Kalan Arşivi).4. TRT Ses Kayıtları.5. Hafız Sami Kayıtları (Kalan Arşivi-Kişisel Arşivler).6. Hafız Kemal Kayıtları.7. Üsküdarlı Ali Kayıtları.	<ol style="list-style-type: none">1. Basit makamlarla sure ve dualar.2. Türk din mûsikîsinde formların tasnifi.3. Formların genel özellikleri.4. Cami mûsikîsi formlarına giriş.5. Ezan ve kaamet formunun incelenmesi.6. Salat formunun incelenmesi.7. Mevlid formunun incelenmesi.8. Şed makamlarla Kur'an tilaveti.9. İlâhi ve naat formunun incelenmesi.10. Temcid ve münacaat formunun incelenmesi.11. Tevşih ve tekbir formunun incelenmesi.

SAAT	DERSLER VE İÇERİKLERİ	KAYNAKLAR	AÇIKLAMALAR
	<p>B. UYGULAMALI CAMİ VE TEKKE MÛSİKÎSİ FORMLARI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Cami Mûsikîsi Formlarına Giriş2. İlâhi ve Naat Formunun İncelenmesi3. Ezan ve Kaamet Formunun İncelenmesi4. Salat Formunun İncelenmesi5. Tekke Mûsikîsi Formlarına Giriş6. Durak Formunun İncelenmesi7. Nefes ve Şugul Formunun İncelenmesi8. Mersiye Formunun İncelenmesi9. Ezan10. Kamet11. Mevlid12. Miraciye13. Tevşih14. İlâhi15. Cuma Salası16. Bayram Salası17. Cenaze Salası18. Kur'an-ı Kerim Tilaveti19. Durak Formu20. Nefes Formu21. Şugul Formu22. Mersiye Formu		